НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № 51-554-04-190
Дата: 23 / 05 20.25

**ЧРЕЗ**
**ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА**
**НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ**
**Г-ЖА НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА**

**ДО**
**ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА**
**КОМИСИЯТА ПО**
**КОНСТИТУЦИОННИ И**
**ПРАВНИ ВЪПРОСИ**
**Г-ЖА АННА АЛЕКСАНДРОВА**

**УВАЖАЕМА Г-ЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,**

На основание чл. 79, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание внасяме предложения за промени в изготвения общ законопроект за изменение и допълнение на Семейния кодекс, № 51-553-37-21 от 16.04.2025 г, както следва:

1. ***Във вариант 3: (ПГ ГЕРБ-СДС)***

В § 3, в чл. 59 се правят следните изменения и допълнения:

**а) алинея 1 се изменя така:**

„(1) При развод съпрузите по общо съгласие решават въпросите относно отглеждането и възпитанието на ненавършилите пълнолетие деца от брака в техен интерес. Съдът утвърждава споразумението по реда на чл. 49, ал. 5 след като провери дали са защитени интересите на децата, като може да поиска становище от дирекция „Социално подпомагане“ по настоящ адрес на родителите. Споразумението може да бъде и при условията на съвместно упражняване на родителските права от двамата родители, като в този случай родителите трябва да предложат конкретни мерки за разпределяне упражняването на родителските права, режима на лични отношения на детето с всеки един от двамата родители, местоживеенето на детето, неговата издръжка, включително при пътувания на детето в чужбина и издаването на лични документи за това. Споразумение може да бъде постигнато при всяко положение на делото до окончателното му приключване. Съдът утвърждава споразумението по реда

на чл. 49, ал. 5. Споразумението, в тези му части има сила на изпълнително основание по чл. 404, т. 1 от Гражданския процесуален кодекс.“;

**б) алинея 2 се изменя така:**

„(2) Ако не се постигне споразумение по ал. 1, съдът служебно постановява местоживеенето на децата, на кого от родителите се предоставя изцяло упражняването на родителските права, режима на лични отношения между децата и родителят при когото не е определено местоживеенето им и тях и дължимата от този родител месечна издръжка. При доказано неконфликтни отношения между родителите и желание на всеки един от тях да упражнява родителските права, съдът може да постанови съвместното им упражняване, като определи конкретни мерки за разпределяне на тяхното упражняване, режима на лични отношения на децата с всеки един от двамата родители, местоживеенето на децата, дължимата издръжка, пътувания на детето в чужбина и издаването на лични документи за това, с оглед най-добрия интерес на децата. Съдът задължително изисква становище от дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на родителите.“;

**в) алинея 3**:

аа) в изречение първо след думата „детето“ се добавя „и родителите“;

бб) изречение второ се изменя така: „Всеки от родителите осигурява изпълнението на всяка едно от конкретните мерки, като съдейства на другия родител и му предоставя информация за децата, като е длъжен своевременно да уведомява другия родител за болест на детето, училищна заетост или друга подобна причина, която налага временна промяна в изпълнението на която и да е от конкретните мерки, като предложи подходящ начин за изпълнението й.“

вв) изречение трето се заличава.

**г) алинея 4 се изменя така:**

„(4) Съдът решава въпросите по ал. 2 и 3 с оглед най-добрия интерес на де по смисъла на § 1, т. 5 от допълнителните разпоредби на Закона за закрила на детето, след като прецени всички обстоятелства като: възпитателски качества на родителите, включително, но не само, изпълнението на привременните мерки, данни за родителско отчуждение, домашно насилие, полаганите до момента грижи и отношение към децата, желанието на родителите, липсата на конфликт между родителите, привързаността на децата към родителите, пола, възрастта и здравословното състояние на децата, подпомагаща среда – близки и роднини, социално обкръжение, материални възможности, географска отдалеченост на родителите и всички други относими обстоятелства.“

**д) алинея 9 се изменя така:**

„(9) Ако обстоятелствата се изменят и определените мерки по ал.1, 2 и 7 станат неизпълняеми и/или неефективни, съдът по молба на единия от родителите, по искане на дирекция „Социално подпомагане“ или служебно, може да измени постановените по-рано мерки и да определи нови.“

**2. В § 6 (ПГ ГЕРБ-СДС) в чл. 127:**

а) в ал. 1, изречение първо се изменя така: „Когато родителите не живеят заедно, те могат да постигнат съгласие относно упражняването на родителските права, режима на лични отношения на децата с всеки един от двамата родители, местоживеенето на децата, тяхната издръжка, включително при пътувания на децата в чужбина и издаването на лични документи за това.“, а в изречение второ думата „детето“ се заменя с „децата“.

б) в ал. 2, изречение първо се изменя така: „Ако родителите не постигнат споразумение по ал. 1 те могат да се обърнат към медиатор или да отнесат въпроса за разрешаване от компетентния районен съд по настоящия адрес на децата, който се произнася относно местоживеенето на децата, упражняването на родителските права, личните отношения с децата, издръжката на децата, включително за пътувания на децата в чужбина и издаването на лични документи за това, съгласно чл. 59, 142, 143 и 144.“

**3. В § 7 (ПГ ГЕРБ-СДС) в чл. 127а:**

а) в ал. 1 думите „не постигнат“ се заменят с „не могат да постигнат“ и думите „районния съд по настоящия адрес на детето“ се заменят с „компетентния районен съд по настоящия адрес на децата“.

б) в ал. 2:

аа) създава се ново изречение трето: „Съдът изслушва и децата при условията на чл.15 от Закона за закрила на детето, взема и становище от дирекция „Социално подпомагане“.

бб) досегашните изречения трето и четвърто стават съответно изречение четвърто и пето.

в) в ал. 3 думата „дете“ се заменя с „децата“ и накрая думите „но родител поиска за даден случай въпросът да бъде уреден по различен начин“ се заменят с „но е настъпила промяна в обстоятелствата налагаща тяхното преразглеждане“.

## МОТИВИ:

Понятието „родителска отговорност“ включва следните компоненти:

1) Упражняване на родителски права, което дава право на родителя техен носител, да взема решения за детето относно образование, здравеопазване и разпореждане с имущество, ако детето има такова на свое име, респективно да подписват и подават необходимите в тази връзка документи.

2) Местоживеене на детето.

3) Режим на лични отношения на детето с родителя, който не упражнява родителските права, т.е. времето през което детето ще бъде с този родител, респективно ще пребивава при него.

4) Издръжката на детето.

Към момента по всеки един от тези компоненти родителите могат да постигнат съгласие за съвместност и/или равновременност, при постигане на съгласие помежду си, обективирано в подписано споразумение, което Съдът одобрява. В значителен брой съдебните производства, приключват с такова споразумение, което ако не е постигнато още в самото начало на производството, то се постига в хода на самото съдебно производство, което може да стане във всеки един момент до окончателното му приключване с влязъл в законна сила съдебен акт, т.е. във всеки един момент на първоинстанционното, въззивното или касационно производство. Постигането на споразумение, независимо в кой етап от развитието на производството се случва показва добра комуникация или подобряване/възстановяване на комуникацията между родителите в интерес на детето.

***Производствата по които до своя им край, не се постигне споразумение говорят за много тежък родителски конфликт***, в който често са въвлечени и децата под една или друга форма ***и невъзможност същият да бъде преодолян***, включително чрез медиация, ползване на социални услуги към Центровете за обществена подкрепа, частна терапия при психолог и други, ***като това не би могло да бъде постигнато и с предлаганите промени.***

В този смисъл, задължаването на Съда да постановява съвместно упражняване на родителските права, както и механичното установяване на минимален период в месеца, неподлежащ на контрол от съда, в който родителят, който не упражнява родителските права, да има правото да взима и вижда децата, няма да съответства на целта на закона, а именно охрана на най-добрия интерес на детето. Това е така, защото родители, които не са в състояние доброволно да постигнат съгласие за образованието на детето (в коя детска ясла, детска градина или учебно заведение да бъде записано), за здравеопазването на детето (какво лечение да се прилага при заболяване или оперативна интервенция, в кое болнично заведение да бъде лекувано детето, да постъпи ли изобщо за лечение и т.н), ***няма как да бъдат задължени от***

***съда, да го сторят фактически, т.е. на практика да положат подписите си.*** Нещо повече, ***това ще задълбочи още повече тежкия родителски конфликт от една страна, а от друга ще доведе до увеличаване броя на съдебните дела, както за домашно насилие, така и за изменение на съдебни решения, с които съдът е постановил съвместно упражняване на родителските права и/или равновременен престой на детето,*** като единия родител ще твърди например домашно насилие, а другият „родителско отчуждение". При тази ситуация, с оглед недобрата среда за детето при всеки един от двамата родители, до преценката на същата от съда след събиране на всички допустими и относими доказателства, за да се защити интереса на децата, Съдът ще трябва да постановява до приключване на производството по делото, те да бъдат извеждани от социалните служби и настанявани при близки и роднини, в съответни центрове за деца лишени от родителски грижи, приемни семейства и пр. Освен, че това ще увреди психически и емоционално децата, в значителна степен, то ще струва на държавата и много средства, които ще трябва да бъдат предвиждани в бюджета. Междувременно детето ще продължи да бъде обект на още и още психологични експертизи, изслушване от съда (при навършени 10 год., а по-изключение 8 год.), социални и пр., а предвид значителната продължителност във времето на съдебните производства за „родителска отговорност", на практика до навършване на пълнолетие, детето ще бъде най-засегната и увредена част в родителския конфликт. Едно съдебно производство за ***първоначално*** определяне на родителски права, местоживеене и режим на лични отношения, ***при тежък родителски конфликт и съпътстващи дела по ЗЗДН, НК*** (за неизпълнение на съдебно решение), дори с предлаганите промени ще е с продължителност, както досега в рамките на три съдебни инстанции в рамките на 5-8 години. Обичайно е, след приключване на едно такова производство ***предвид тежкия родителски конфликт***, който неминуемо се задълбочава, да бъде образувано ***ново такова производство за изменение*** на вече постановеното съдебно решение, което е със същата продължителност. При това положение, конфликта на родителите ще приключи едва след навършване на пълнолетие на детето, за което време на детето ще бъдат нанесени значителни травми в психологичен и емоционален аспект.

В практиката са чести и случаите на „съвместно"("споделено") упражняване на родителски права въз основа на споразумение между

родителите, които са последвани от ново съдебно производство за тяхното изменение ***именно поради невъзможност на родителите за постигане на съгласие за вземането на решения или отказ на самото дете да пребивава при единия от двамата родители в рамките на времетраенето определено от Съда, което показва динамиката на родителските отношения.***

Към настоящия момент, макар и съдът да не може да постанови с крайния си съдебен акт (съдебното решение) съвместно упражняване на родителските права по силата на Тълкувателно решение №1/2016 г. от 03.07.2017 г. по тълкувателно дело №1/2016 г. на ВКС, респ. равновременно пребиваване на децата при всеки един от двамата родители, ***множество съдилища в цялата страна постановяват, т.е. задължават родителите да упражняват съвместно родителските права, а детето да пребивава равновременно при всеки един от тях, като привременна мярка чл. 323 ГПК***. *Реалните резултатите от това т.нар. „задължаване за съвместност и/или равновременност“ като привременна мярка, именно поради тежкия конфликт между родителите, се оказват увреждащи най-добрия интерес на децата, увреждащи тяхното психическо, емоционално и физическо здраве, напр. дете, което развива тежко заболяване поради несъгласие на единия родител с прилаганото му лечение или отказ да прилага лечението, докато детето е при него, отказ детето да постъпи за лечение в болнично заведение, респ. отказ детето да остане в болнично заведение до приключване на лечението; дете, което е подлагано в дома на единия от родителите на домашно насилие и отказва да пребивава в дома на този родител; дете, което развива „родителско отчуждение“ дължащо се на свой лични възприятия, усещания и преживявания и отказва да пребивава в дома на единия от родителите и пр.* Всичко това като резултат се наблюдава в държавите, които вече са възприели т.нар. „споделено родителство“.

С оглед гореизложеното се налага извода, че в интерес на децата при липса на постигнато от родителите съгласие относно родителската отговорност, то следва в преценката на Съда да остане охраната на техния най-добър интерес с предоставяне упражняването на родителските права на единия от двамата родители след преценка на всички относими обстоятелства. Това би мотивирало и родителите в тежък родителски

конфликт да поставят интереса на детето, над своя собствен интерес, като постигнат споразумение.

***Единствено постигането на споразумение, което е изцяло доброволно би могло да гарантира в по-голяма степен неговото изпълнение***. Значителният и по-съществен проблем предвид липсата на адекватни законови механизми е привеждане в изпълнение на съдебните решения за родителска отговорност, за да не остават те само на хартия, а да се поддържа и развива връзката дете-родител, като се отчете обстоятелството, че основополагащото за тази връзка не се състои в общото взимане на решения от родителите, нито в по-големия брой дни на контакта на родителя с детето, а в нейната пълноценност в емоционален, психологически и битов план в рамките на директния контакт.

В обобщение, по изложените съображения, предлагаме горепосочените промени в чл. 59, 127 и 127а от Семейния кодекс. Предвид фокуса на родителската отговорност, а именно децата, то следва приемането на изменения и допълнения на Семейния кодекс да се извършва по реда указан в Закона за нормативните актове и указа за неговото прилагане.

**ВНОСИТЕЛИ:**

Явор Хайтов -